

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

12 листопада 2025 протокол № 9

Голова вченої ради

чл.-кор. НАМНУ України

професор

Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СІМЕЙНА МЕДИЦИНА: НАУКОВІ ОСНОВИ, МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ
ПІДХОДИ ТА МОДЕЛІ ПЕРВИННОЇ ДОПОМОГИ»
освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії**

галузі знань	<u>I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»</u> (код та назва галузі знань)
спеціальності	<u>I 2 Медицина, I 3 Педіатрія</u> (код та назва спеціальності)
рівень вищої освіти	<u>Третій (освітньо-науковий)</u> (вказати рівень вищої освіти)
форма навчання	<u>Очна (денна, вечірня), заочна</u> (зазначити форму навчання)
тривалість навчання	3 кредити, 90 годин
мова навчання	українська

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги» є вибірковою компонентою освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії.

Загальний опис навчальної дисципліни подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання		
		очна денна	очна вечірня	заочна
Кількість кредитів - 3 Статус дисципліни <u>вибіркова компонента освітньо-наукової програми</u> Загальна кількість годин - 90 год. Розподіл годин для: (вказати години) - денної форми навчання: аудиторних – 68 самостійної роботи – 22 - вечірньої форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи – 56 заочної форми навчання: аудиторних – 22 самостійної роботи – 68	Галузь знань	Нормативна		
	Спеціальність <i>Для всіх спеціальностей</i>	Рік підготовки		
		2	2	2
		Семестр		
		4	4	4
		Лекції		
	Освітній ступінь <i>доктор філософії</i>	40	24	14
		Практичні		
		28	20	8
		Семінарські		
		Самостійна робота		
		22	56	68
		Контрольна робота		
		Вид контролю:		
		залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: поглиблення теоретичних знань та удосконалення практичних навиків з сімейної медицини в структурі освітньо-наукової програми підвищення кваліфікації здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на третьому освітньо-науковому рівні.

Завданнями вивчення дисципліни є: удосконалення загальнопрофесійних, спеціалізовано-професійних, дослідницьких, аналітичних компетенцій з сімейної медицини задля досягнення рівня знань і вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю Медицина.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі:

Навчальна дисципліна є вибірковою дисципліною підготовки докторів філософії у галузі охорони здоров'я. Вивчення дисципліни «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги» безпосередньо спирається на знання отримані під час вивчення дисциплін: «Етика, біоетика та академічна доброчесність», «Інноваційні наукові проекти та їх впровадження в охороні здоров'я: курс професійної та практичної підготовки», «Інноваційні наукові проекти та їх впровадження в охороні здоров'я: курс наукової підготовки».

Робочу програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

3. Програма та тематичний план навчальної дисципліни

Код розділу	Назва розділу	Перелік загальних та фахових компетенцій
1	2	3
01.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПМД ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПМД	Кваліфікаційна характеристика та компетенції лікаря загальної практики-сімейного лікаря. Організація командної роботи. Лідерство і відповідальність. Нормативно-правові акти з організації ПМД в Україні; клінічні рекомендації і локальні протоколи надання медичної допомоги. Якість медичної допомоги та освіти. Наукові дослідження в ПМД: паспорт спеціальності, методологія, міжнародні директиви та досвід, роль ІСРС та електронної системи даних. Вибір напрямку дослідження. Підготовка публікацій. Етика і деонтологія наукових досліджень. Права лікаря і пацієнта. Вирішення конфліктів

02.	ЗДОРОВ'Я ДОРΟΣЛИХ. ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ. ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ.	Міжнародна класифікація проблем, пов'язаних із здоров'ям, в закладах первинної медичної допомоги (ICPC 2 (3)); МКХ 10 (11). Холістичний і пацієнт-орієнтований підхід до консультування в сімейній медицині. Формування тривалих відносин із пацієнтом і родиною. Мотиваційне консультування. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами органів та систем організму. Акушерство. Гінекологія. Планування сім'ї та репродуктивне здоров'я. Профілактична діяльність і підтримка здорового способу життя. Профілактика хронічних неінфекційних захворювань. Профілактична робота і контроль за станом здоров'я і розвитком дітей. Харчування здорових і хворих дітей. Медична генетика. Фізіологія та патологія неонатального періоду.
03	НЕВРОЛОГІЯ	Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами і захворюваннями ЦНС. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами і захворюваннями ПНС. Реабілітація пацієнтів із неврологічною патологією
04	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ	Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними захворюваннями вуха. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними захворюваннями носа. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними захворюваннями горла
05	ОФТАЛЬМОЛОГІЯ	Профілактика порушень зору, захворювань ока. Дитяча офтальмологія. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш частими офтальмологічними станами і захворюваннями
06	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я	Консультування задля раннього виявлення та розпізнавання психічних та поведінкових розладів, психологічних проблем. Якість життя та її оцінка. Вікові особливості психічних та поведінкових розладів. Психофармакологія, психотерапія та психоосвіта в практиці лікаря ПМД. Нормативно-законодавчі акти та особливості спостереження і супроводу пацієнтів з психічними розладами
07	ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ	Інтегроване перед- і післяопераційне ведення і маршрут пацієнтів, які потребують хірургічного лікування, із найбільш частими проблемами і захворюваннями органів черевної порожнини, тазу, грудної клітки, судин. Амбулаторна малоінвазивна хірургія. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів з доброякісними і злоякісними онкологічними захворюваннями. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із травмами.
08	ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ і	Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із

	туберкульоз	дитячими інфекціями. Інтегроване ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними інфекційними хворобами і гельмінтозами. Фтизіатрія. Особливо небезпечні інфекції.
09	НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ	Невідкладні стани в кардіології: діагностика, невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі. Невідкладні стани в пульмонології: діагностика, невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі. Невідкладні стани в ендокринології: діагностика, невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі. Невідкладні стани в неврології: діагностика, невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі. Невідкладні стани в гастроентерології: діагностика, невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі. Невідкладна допомога і стабілізація пацієнта на догоспітальному етапі при травмах, шоках, кровотечі, судомач, втраті свідомості, отруєннях, інтоксикаціях

4. Структура навчальної дисципліни

Очна денна форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПМД ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПМД			6	4		2	2
2	ЗДОРОВ'Я ДОРΟΣЛИХ. ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ. ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ.			8	6		2	2
3	НЕВРОЛОГІЯ			10	8		4	4
4	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ			10	8		2	2
5	ОФТАЛЬМОЛОГІЯ			6	4		2	2
6	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я			10	8		4	4
7	ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ			6	4		2	2
8	ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ і туберкульоз			6	4		2	2
9	НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ			6	4		2	2
РАЗОМ:		3	90	68	44		22	22

Очна вечірня форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПМД ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПМД			4	2		2	4
2	ЗДОРОВ'Я ДОРΟΣЛИХ. ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ. ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ.			4	2		2	4
3	НЕВРОЛОГІЯ			6	4		2	6
4	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ			6	4		2	6
5	ОФТАЛЬМОЛОГІЯ			6	4		2	6
6	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я			6	4		2	6
7	ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ			4	2		2	6
8	ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ і туберкульоз			4	2		2	4
9	НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ			4	2		2	4
РАЗОМ:		3	90	44	26		18	46

Заочна форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПМД ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПМД			2	1			8
2	ЗДОРОВ'Я ДОРΟΣЛИХ. ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ. ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ.			2	1			8
3	НЕВРОЛОГІЯ			4	2		2	8
4	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ			2	2		2	8
5	ОФТАЛЬМОЛОГІЯ			2	2			8
6	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я			4	2		2	8
7	ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ			2	2			8
8	ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ І ТУБЕРКУЛЬОЗ			2	2			6
9	НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ			2	2			6
РАЗОМ:		3	90	22	16		6	68

5. Кваліфікаційна характеристика здобувача вищої освіти

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач ступеня доктора філософії повинен володіти наступними компетентностями:

№	Назва	Знання	Уміння
1.	Мати концептуальні та методологічні знання зі медицини та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій	+	+
2.	Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері медицини та у викладацькій практиці	+	+
3.	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані	+	+
4.	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи	+	+
5.	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти медичної направленості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини	+	+
6.	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері медицини, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти	+	+
7.	Розробляти та досліджувати моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері медицини та у дотичних міждисциплінарних напрямках	+	+

6. Самостійна робота

Навчально-методичні матеріали самостійної роботи аспірантів враховують специфіку навчальної дисципліни «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги».

Рекомендації до самостійного вивчення навчального матеріалу включають вказівки щодо терміну та обсягу засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової (дисертаційної) роботи, критерії оцінювання.

Завдання для самостійної роботи

Код розділу	Назва розділу	Кількість годин		
		денна	вечірня	заочна
1	2	2	4	5
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПМД ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПМД <i>Завдання:</i> - Проаналізувати одну з моделей організації ПМД у країнах ЄС та підготувати порівняльну таблицю з українською системою. - Розробити дизайн міні-дослідження (пілотного) для оцінки якості ПМД у власному регіоні. - Підготувати критичний огляд 5 наукових статей з доказової медицини, що стосуються ПМД. - Сформувати алгоритм збору первинних даних для наукового дослідження на рівні ПМД	2	4	8
2	ЗДОРОВ'Я ДОРΟΣЛИХ. ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ. ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ. <i>Завдання:</i> - Проаналізувати сучасні рекомендації щодо профілактики НІЗ та підготувати аналітичну записку щодо їх впровадження в ПМД. - Розробити індивідуальний план ведення пацієнта з мультиморбідністю (на вибір: ЦД2, АГ, ХОЗЛ, ІХС). - Підготувати огляд доказових інструментів стратифікації ризику у дорослих. - Підготувати огляд доказових скринінгових програм для жінок (рак шийки матки, рак молочної залози, остеопороз). - Проаналізувати клінічний випадок порушення менструального циклу та запропонувати маршрутизацію. - Розробити комунікаційний план для консультування жінок щодо репродуктивного здоров'я. - Порівняти міжнародні та українські протоколи вакцинації; визначити ключові відмінності та їх причини. - Проаналізувати валідність одного з інструментів раннього скринінгу розвитку (ASQ, Denver II тощо). - Підготувати алгоритм ведення дитини з гострою респіраторною інфекцією на рівні ПМД	4	4	8
3	НЕВРОЛОГІЯ <i>Завдання:</i> - Підготувати огляд валідованих інструментів для первинної діагностики когнітивних порушень (MMSE, MoCA). - Проаналізувати клінічний випадок пацієнта з хронічним болем та запропонувати міждисциплінарний підхід. - Розробити алгоритм дій сімейного лікаря при підозрі на інсульт.	2	6	8
4	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ <i>Завдання:</i> - Порівняти підходи до ведення гострого риносинуситу в різних міжнародних гайдлайнах. - Підготувати алгоритм диференційної діагностики болю у вусі на рівні ПМД. - Проаналізувати часті помилки у призначенні антибіотиків при ЛОР-патологіях	2	6	8

5	ОФТАЛЬМОЛОГІЯ <i>Завдання:</i> 1. Підготувати огляд методів скринінгу офтальмологічних захворювань у ПМД. 2. Розробити алгоритм раннього виявлення діабетичної ретинопатії. 3. Проаналізувати клінічний випадок гострого зниження зору та визначити тактику ПМД	4	6	8
6	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я <i>Завдання:</i> 1. Проаналізувати валідність інструментів PHQ-9, GAD-7 для первинної ланки. 2. Підготувати план інтеграції психічного здоров'я в роботу ПМД (на основі моделей WHO mhGAP). 3. Розробити алгоритм дій лікаря при виявленні ознак депресії у пацієнта з хронічним захворюванням	2	6	8
7	ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ <i>Завдання:</i> 1. Підготувати огляд шкал передопераційного ризику (ASA, RCRI, Charlson). 2. Розробити план післяопераційного моніторингу пацієнта в ПМД. 3. Проаналізувати клінічний випадок гострого живота та визначити маршрутизацію	2	6	8
8	ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ І ТУБЕРКУЛЬОЗ <i>Завдання:</i> 1. Підготувати огляд сучасних підходів до раціонального використання антибіотиків у ПМД. 2. Розробити алгоритм раннього виявлення туберкульозу в амбулаторній практиці. 3. Проаналізувати міжнародні рекомендації щодо ведення пацієнтів із COVID-19/грипом у ПМД	2	4	6
9	НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ <i>Завдання:</i> 1. Розробити алгоритм дій лікаря ПМД при анафілаксії. 2. Підготувати аналіз клінічного випадку гострої серцевої недостатності на догоспітальному етапі. 3. Проаналізувати міжнародні протоколи BLS/ALS та визначити ключові зміни останніх років	2	4	6
РАЗОМ:		22	46	68

7. Перелік тем рефератів

1. Міждисциплінарні підходи до вирішення комплексних клінічних проблем у ПМД: моделі інтеграції.
4. Комунікаційні стратегії сімейного лікаря в умовах високої невизначеності (війна, епідемії).
5. Управління медичною інформацією та даними: стандарти, безпека, інтероперабельність.
7. Моделі організації ПМД у країнах ЄС: можливості адаптації для України.
8. Наукові підходи до оцінки якості ПМД: індикатори, методи збору даних, аналітика.
9. Роль ПМД у системі громадського здоров'я: доказові інтервенції та їх ефективність.
10. Мультиморбідність як наукова проблема: сучасні моделі стратифікації ризику.
11. Первинна профілактика серцево-судинних захворювань: доказові стратегії та їх впровадження.
12. Вплив соціальних детермінант на здоров'я дорослих: аналітичні моделі для ПМД.
13. Рання діагностика порушень розвитку: інструменти скринінгу та їх валідність.
14. Вакцинопрофілактика: аналіз бар'єрів, поведінкових факторів та комунікаційних стратегій.
15. Доказові підходи до ведення гострих інфекцій у дітей у ПМД.
16. Скринінгові програми для жінок: аналіз ефективності та економічної доцільності.
17. Репродуктивне здоров'я: роль ПМД у ранньому виявленні ендокринних порушень.
18. Психоемоційне здоров'я жінок у період війни: роль сімейного лікаря.
19. Первинна діагностика когнітивних розладів: валідовані інструменти та їх обмеження.
20. Хронічний біль як міждисциплінарна проблема: роль ПМД у менеджменті.
21. Рання маршрутизація пацієнтів з інсультом: доказові алгоритми.
22. Доказові підходи до ведення гострих респіраторних інфекцій у ПМД.
23. Хронічні ЛОР-захворювання: роль ПМД у профілактиці ускладнень.
24. Скринінг офтальмологічних патологій у ПМД: можливості, обмеження, інновації.
25. Діабетична ретинопатія: роль ПМД у ранньому виявленні та маршрутизації.
26. Первинна діагностика депресії та тривожних розладів: інструменти, валідність, етика.
27. Інтеграція психічного здоров'я у ПМД: міжнародні моделі та українські реалії.
28. Передопераційна оцінка ризиків у ПМД: доказові шкали та їх застосування.
29. Післяопераційний супровід у ПМД: моніторинг, профілактика ускладнень, телемедицина.
30. Антимікробна резистентність: роль ПМД у формуванні раціональної антибіотикотерапії.

8. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Визначення сімейної медицини і основні компетенції лікаря загальної практикисімейного лікаря згідно WONCA.
2. Кваліфікаційна характеристика лікаря загальної практики-сімейного лікаря в Україні: відмінності від дільничного терапевта, педіатра, інших спеціалістів ПМД.
3. Основні нормативно-правові акти з організації ПМД на засадах сімейної медицини в Україні.
4. Команда ПМД: структура, завдання, розподіл обов'язків. Роль сімейного лікаря як лідера медичної команди та громади з питань охорони здоров'я.
5. Соціальна відповідальність, забезпечення рівності і справедливості в роботі сімейного лікаря. Взаємодія із системою громадського здоров'я і спеціалізованою медичною допомогою.
6. Доказова медицина як базис практичної діяльності команди ПМД: впровадження клінічних настанов і рекомендацій в практику. Розробка локальних протоколів. Індикатори якості в ПМД.
7. Сімейна медицина як наукова спеціальність: методологія і паспорт спеціальності, напрямки клінічних досліджень.
8. Планування наукового дослідження: вибір напрямку, методів дослідження, визначення необхідної кількості учасників клінічного дослідження, критеріїв відбору пацієнтів.
9. Етичні засади наукового дослідження. Процедура одержання інформованої згоди пацієнта. Забезпечення безпеки учасників дослідження. Права лікаря-дослідника і пацієнта.
10. Підготовка публікацій по результатам досліджень: структура наукової статті, оформлення, авторські права, дотримання академічної доброчесності.
11. ICPC і МКХ: застосування в практиці сімейного лікаря, відмінності використання і аналізу даних.
12. Консультування в сімейній медицині: холістичний та пацієнторієнтований підхід, структура консультації, принципи мотиваційного консультування.
13. Національна стратегія боротьби з НІЗ в Україні: цілі, завдання і роль сімейного лікаря.
14. Складові здорового способу життя та значення різних факторів, які визначають показники захворюваності і смертності населення в Україні, Європі та світі.
15. Хронічна ішемічна хвороба серця: діагностика, лікування, покази до проведення коронароангіографії та інвазивних методів лікування. Реабілітація і медико-трудова експертиза.
16. Артеріальна гіпертензія: медико-соціальне значення, профілактика, медикаментозне і немедикаментозне лікування, ускладнення.
17. Серцева недостатність: фактори ризику, профілактика, діагностика та лікування.
18. Некоронарогенні захворювання серця: міокардити, кардіоміопатії, пухлини – діагностика, лікування, покази до додаткових та інвазивних методів діагностики та лікування, реабілітація і МСЕК.
19. Набуті і вроджені вади серця: класифікація, методи діагностики, ведення пацієнта після хірургічного лікування, реабілітація та медико-соціальна експертиза.

20. Організація і надання невідкладної допомоги при гострому коронарному синдромі, загрозливих для життя порушеннях серцевого ритму та провідності, гострій серцевій недостатності, нападі стенокардії, раптовому підвищенні артеріального тиску, тромбозах і емболіях судинного русла.

21. Бронхообструктивний синдром: диференційна діагностика бронхіальної астми і ХОЗЛ, невідкладна допомога і тривале лікування до досягнення контролю; профілактика загострень і ускладнень; реабілітація і МСЕК.

22. Пневмонія: визначення, класифікація, лікування в амбулаторних умовах і стаціонарі, покази до госпіталізації, критерії ефективності антибактеріальної терапії.

23. Інтерстиціальні захворювання легень: визначення, класифікація і діагностика, принципи лікування, МСЕК.

24. Пухлини органів дихання: класифікація, діагностика, принципи лікування, ведення пацієнтів після хірургічного лікування, реабілітація і МСЕК.

25. Туберкульоз органів дихання: виявлення, організація та надання медичної допомоги; реабілітація і МСЕК.

26. Ведення пацієнта із суглобовим синдромом: огляд і обстеження, оцінка вираженості болю, суглобового синдрому (DAS28), функціональних показників (WOMAC), якості життя (SF36), покази до направлення до спеціаліста.

27. Остеоартроз: фактори ризику, діагностика, немедикаментозне, медикаментозне та хірургічне лікування. Принципи застосування НПЗП, внутрішньосуглобових засобів; ортопедичних засобів; фізіотерапія, реабілітація і МСЕК.

28. Ревматоїдний артрит: діагностика, лікування із застосуванням НПЗП, глюкокортикоїдів, метотрексату. Контроль безпеки та ефективності терапії РА, стратегія лікування «до досягнення мети»; ерготерапія, реабілітація і МСЕК.

29. Гіперурикемія і подагра: визначення, діагностика, профілактика, лікування гострого і хронічного подагричного артриту із застосуванням НПЗП, колхіцину, ГК, гіпоурикемічних засобів.

30. Поняття про імунно-біологічну терапію, основні класи імунно-біологічних препаратів, їх побічна дія, покази до застосування; обстеження пацієнтів перед призначенням ІБТ, контроль ефективності і безпеки в процесі лікування.

31. Спондилоартрити: визначення, класифікація, діагностика, лікування із застосуванням ЛФК, НПЗП, глюкокортикоїдів, сульфасалазину. Контроль ефективності і безпеки медикаментозної терапії СпА.

32. Системні захворювання сполучної тканини: діагностичні критерії, принципи лікування, контроль ефективності і безпеки лікування, ускладнення, покази до госпіталізації.

33. Системні васкуліти: визначення, принципи діагностики та лікування.

34. Лікування інтеркурентних захворювань у пацієнтів, які одержують імуносупресивну терапію.

35. Виразково-ерозивні захворювання верхніх відділів ШКТ (езофагіт, гастрит, дуоденіт, пептична виразка): етіологія, діагностика, профілактика, немедикаментозне і медикаментозне лікування. Схеми антихелікобактерної терапії. Контроль ерадикації. Профілактика загострень і ускладнень.

36. Функціональні захворювання шлунково-кишкового тракту: діагностика і лікування.

37. Хронічні запальні захворювання кишечника (НЯК, хвороба Крона): діагностика, лікування із застосуванням препаратів месалазину, будесоніду,

метронідазолу. Контроль ефективності і безпеки медикаментозної терапії, профілактика ускладнень, моніторинг стану слизової оболонки кишечника; вакцинація, профілактика ССЗ.

38. Ведення пацієнта після хірургічного втручання на органах ШКТ.

39. Діарея і закреп: визначення, класифікація, причини гострої і хронічної діареї, закрепів, обстеження пацієнта, диференційна діагностика, симптоматичне лікування.

40. Захворювання жовчного міхура і жовчовивідних шляхів: діагностика, лікування, ускладнення.

41. Захворювання підшлункової залози: фактори ризику, діагностика; немедикаментозне і медикаментозне лікування хронічного панкреатиту, дієтотерапія, профілактика ускладнень; покази до госпіталізації і направлення до спеціаліста.

42. Гострі та хронічні захворювання печінки: НАЖХП, вірусні і невірусні гепатити, цироз – визначення, діагностика, амбулаторне лікування, покази до госпіталізації і скерування до спеціаліста; контроль ефективності і безпеки противірусної терапії, дієтотерапія, реабілітація і МСЕК.

43. Диференційна діагностика жовтяниць.

44. Організація і надання невідкладної допомоги при больовому абдомінальному синдромі, мелені, блювоті, діареї.

45. Скринінг онкологічних захворювань в практиці сімейного лікаря: меланома і немеланомний рак шкіри, рак ротової порожнини, рак шийки матки, колоректальний рак, рак шлунку, інші: фактори ризику, передракові стани, виявлення, принципи лікування.

46. Імунопрофілактика, вакцинація дітей і дорослих в Україні.

47. Інфекції сечовивідних шляхів: класифікація, фактори ризику, діагностика, лікування, профілактика.

48. Гломерулонефрити: класифікація, діагностика, принципи лікування, моніторинг пацієнта після виписки зі стаціонару, реабілітація, МСЕК.

49. Хронічна хвороба нирок: визначення, діагностика, профілактика та лікування; профілактика прогресування, МСЕК.

50. Організація і надання невідкладної медичної допомоги при нирковій коліці, гострій затримці сечі, гострому ураженні нирок, оліго-/анурії.

51. Ведення пацієнтів, які одержують нирково-замісну терапію (гемодіаліз, перитонеальний діаліз): цільові показники, оцінка ефективності терапії, профілактика та лікування анемії, порушень мінерального обміну, електролітних розладів; вакцинація.

52. Цукровий діабет 2 типу: фактори ризику, профілактика, діагностика, медикаментозне і немедикаментозне лікування; інсулінорезистентність і порушення толерантності до глюкози, предіабет – визначення, клінічне значення, моніторинг пацієнта.

53. Ускладнення ЦД: профілактика, діагностика, лікування. План тривалого спостереження пацієнта із ЦД.

54. Захворювання щитоподібної залози: фактори ризику, профілактика, діагностика; ведення пацієнта із порушеннями функції щитоподібної залози, тиреоїдитом; план обстеження і спостереження за пацієнтом із утворенням щитоподібної залози.

55. Ведення пацієнта після екстирпації щитоподібної залози.

56. Захворювання парашитовидних залоз: класифікація, діагностика, принципи лікування.

57. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи: класифікація, діагностика, принципи лікування.
58. Захворювання наднирників: класифікація, діагностика, принципи лікування.
59. Ожиріння і надмірна вага тіла: визначення, класифікація, клінічне значення, немедикаментозне і медикаментозне лікування, покази до хірургічного лікування.
60. Організація і надання невідкладної медичної допомоги при комах, гострому тиреоїдиті, тиреотоксикозі, тиреотоксичному кризі, феохромоцитомі.
61. Алергічні захворювання шкіри, органів дихання, органів травлення: визначення, етіопатогенез, діагностика, лікування алергічного риніту, бронхіальної астми, гострої і хронічної кропив'янки, атопічного дерматиту, набряку Квінке, алергічного ентероколіту.
62. Організація і надання невідкладної медичної допомоги при укусах комах, набряку Квінке, анафілаксії.
63. Вроджені і набуті імунodefіцити: класифікація, діагностика, принципи лікування; профілактика ВІЛ інфекції, контроль ефективності і безпеки антиретровірусної терапії.
64. Анемії: класифікація, діагностика, профілактика і лікування.
65. Мієлопроліферативні захворювання: клінічні синдроми, фактори ризику, класифікація, виявлення, принципи діагностики та лікування.
66. Лімфопроліферативні захворювання: клінічні синдроми, фактори ризику, класифікація, виявлення, принципи діагностики та лікування.
67. Мієломна хвороба: класифікація, клінічні прояви, принципи діагностики та лікування.
68. Клінічна значимість цитопеній та збільшеної кількості клітин в загальному аналізі крові, обстеження і маршрут пацієнта.
69. Підвищена кровоточивість і тромбофілія: обстеження і маршрут пацієнта.
70. Організація і надання невідкладної медичної допомоги пацієнтам із гемофіліями, тромбоцитопеніями, гострим анемічним кризом, бластним кризом

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань 22 Охорона здоров'я, становить 200 балів, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів підсумкового контролю навчання здобувача вищої освіти (залік) у відомість обліку успішності (колонка 5) та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ		ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
	100 балів	200 балів		екзамен	залік
	90 - 100	170 - 200	A	відмінно	зараховано
	82 - 89	155 - 169	B	добре	
	75 - 81	140 - 154	C		
	68 - 74	125 - 139	D	задовільно	
	61 - 67	111 - 124	E		
	35 - 60	60 - 111	FX	незадовільно	не зараховано
	1 - 34	1 - 59	F		

Технологія проведення заліку.

Контроль знань аспірантів – складова частина навчально-виховного процесу.

Він здійснюється для того, щоб виявити якість засвоєних знань, умінь і навичок практичної діяльності.

Зміст контролю зумовлений дидактичними цілями і завданнями, що стоять перед вивченням навчальної дисципліни чи окремих її частин.

Поточний та підсумковий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних (семінарських) заняттях. Ці результати можуть зараховуватися як підсумок поточного контролю без додаткового опитування аспірантів.

Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з вибіркової навчальної дисципліни «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги», якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом.

Проміжний контроль компетентностей з окремих розділів програми проводяться після закінчення їх вивчення, до початку підсумкового контролю. Заліки приймаються викладачами, які проводили практичні, семінарські та інші заняття в навчальній групі або читали лекції з даної дисципліни.

Залік виставляється за результатами роботи аспіранта протягом навчання (виконання аспірантом індивідуальних завдань та контрольних робіт, виступів на семінарських заняттях та оцінок поточного контролю), якщо він отримав рейтинг з дисципліни не менше 0,6 від максимально можливого значення (рейтингової шкали).

Якщо аспірант не отримав залік за рейтингом, залік виставляється за результатами виконання ним залікової контрольної роботи або підсумкової співбесіди.

За наявності поважних причин (хвороба, сімейні обставини та ін.), що документально підтверджені, окремим аспірантам може встановлюватись індивідуальний графік складання заліків.

Аспірант не допускається до підсумкового контролю з вибіркової навчальної дисципліни «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги», якщо він не виконав усіх видів робіт, завдань (комп'ютерні практикуми, курсові, реферати, аналітичні огляди та ін.), які передбачені робочим навчальним планом з вибіркової навчальної дисципліни «Сімейна медицина: наукові основи, міждисциплінарні підходи та моделі первинної допомоги», або має незадовільні оцінки з проміжного контролю за розділами дисципліни.

10. Список рекомендованих джерел та ресурсного забезпечення

1. **АНА.** 2020 American Heart Association Guidelines for Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: <https://cpr.heart.org>
2. **American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG).** Practice Bulletins and Clinical Guidelines in Obstetrics and Gynecology, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.acog.org>
3. **American College of Surgeons.** Global Surgery and Perioperative Care Resources, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facs.org>
4. **American Psychiatric Association.** Integrating Mental Health in Primary Care: Evidence and Practice, 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.psychiatry.org>
5. **American Society of Anesthesiologists.** Practice Guidelines for Perioperative Management, 2020–2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.asahq.org>
6. **Antimicrobial Resistance Collaborators.** Global burden of bacterial antimicrobial resistance in 2019: a systematic analysis. – Lancet. – 2022. – Vol. 399. – P. 629–655. – DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)02724-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02724-0)
7. **BMJ.** Emergency Medicine and Acute Care Collection, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmj.com/specialties/emergency-medicine>
8. **BMJ.** Infectious Diseases in Primary Care Collection, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmj.com/specialties/infectious-diseases>
9. **BMJ.** Multimorbidity and Chronic Disease Management in Primary Care, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmj.com>
10. **BMJ.** Ophthalmology and Acute Vision Loss in Primary Care, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmj.com/specialties/ophthalmology>
11. **BMJ.** Stroke diagnosis and hyperacute management in prehospital and emergency settings, 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmj.com>
12. **Chandan J., et al.** Women's health: a new global agenda. – Lancet. – 2021. – Vol. 397. – DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00748-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00748-0)
13. **European Society of Cardiology (ESC).** Cardiovascular disease prevention in clinical practice. ESC Guidelines 2021/2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.escardio.org/Guidelines>
14. **European Resuscitation Council (ERC).** European Resuscitation Council Guidelines 2021, updates 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.erc.edu>
15. **FIGO.** Global women's health reports and recommendations 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.figo.org>
16. **GBD 2021.** Global burden of disease study 2021: results and methods. – Lancet. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thelancet.com/gbd>
17. **Global Surgery 2030.** Evidence and solutions for achieving health, welfare and economic development. – Lancet Commission. – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lancet.com/commissions/global-surgery>
18. **Golubovska O. A.** Infectious diseases: modern management in Ukraine. – Kyiv, 2022. – URL: (потрібне уточнення конкретного видання, видавництва та сторінок).
19. **Hodkinson A., et al.** Management of multimorbidity in primary care. – BMJ. – 2021. – 375:n2734. – DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.n2734>

20. **Institute of Neurology, Psychiatry and Addictions of NAMS of Ukraine.** Annual reports on neurological and mental health research 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nmapo.edu.ua> або сайт інституту (уточнюється).
21. **International Association for the Study of Pain (IASP).** Chronic pain management resources, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iasp-pain.org>
22. **JAMA Neurology.** Chronic pain, neurodegenerative disorders and cognitive impairment – key reviews 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamanetwork.com/journals/jamaneurology>
23. **JAMA Otolaryngology–Head & Neck Surgery.** Rhinosinusitis and ENT infection management, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamanetwork.com/journals/jamaotolaryngology>
24. **JAMA Pediatrics.** Child development, early screening and vaccination – selected articles 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics>
25. **JAMA Psychiatry.** Depression and anxiety screening tools validation in primary care, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry>
26. **JAMA Surgery.** Preoperative risk assessment and postoperative complications, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamanetwork.com/journals/jamasurgery>
27. **Kovalenko V. M.** Cardiovascular diseases in Ukraine: trends and challenges. – Kyiv, 2021. – URL: <https://www.nkc.gov.ua> (умовно; потребує уточнення конкретної публікації).
28. **Kozynets H. P.** Surgery: modern standards and innovations. – Kyiv, 2021. – URL: сайт НУОЗ України імені П. Л. Шупика <https://nuozu.edu.ua>
29. **Kruk M. E., et al.** Building resilient health systems: a proposal for a resilience index. – Lancet. – 2020. – 395(10223). – DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(19\)32539-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(19)32539-3)
30. **Lancet Child & Adolescent Health.** Vaccination coverage, child health and long-term outcomes, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thelancet.com/journals/lanchi>
31. **Lancet Infectious Diseases.** Advances in TB diagnostics and treatment. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thelancet.com/journals/laninf>
32. **Lancet Neurology.** Stroke, cognitive disorders and neurodegeneration – key reviews 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thelancet.com/journals/laneur>
33. **Lancet Psychiatry.** Integration of mental health into primary care. – 2022. – DOI: [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(22\)00125-0](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(22)00125-0)
34. **Lehan V. M., Slabkyi H. O.** Reforms of primary health care in Ukraine: analytical review. – Kyiv, 2020. – URL: <https://nuozu.edu.ua> (як видання НУОЗ України).
35. **Linchevskyi O. V.** Primary care reforms in Ukraine: challenges and perspectives. – 2022. – URL: <https://healthcenter.in.ua> (умовно; уточнюється).
36. **Loskutov O. A.** Intensive care of critical conditions: modern approaches. – Kyiv, 2021. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
37. **Maruta N. O.** Mental health in wartime Ukraine. – 2023. – URL: Інститут психіатрії МОЗ України.
38. **Ministry of Health of Ukraine.** Unified clinical protocols on emergency care, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>

39. **Ministry of Health of Ukraine.** Unified clinical protocols on infectious diseases, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
40. **Ministry of Health of Ukraine.** Unified clinical protocols on ophthalmological care, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
41. **Ministry of Health of Ukraine.** Unified clinical protocols on TB and HIV/TB co-infection, 2022–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
42. **Ministry of Health of Ukraine.** Unified clinical protocols on women's cancers (cervical, breast), 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
43. **National Cancer Registry of Ukraine.** Annual cancer statistics reports 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ncru.inf.ua>
44. **National Institute of Phthisiology and Pulmonology, Ukraine.** TB surveillance and research reports 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: офіційний сайт інституту.
45. **National Institute of Cardiology named after M. D. Strazhesko.** Reports on acute coronary syndromes and heart failure, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strazhesko.org.ua>
46. **National Paediatric Specialized Hospital (OHMATDYT).** Reports on child health in Ukraine, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ohmatdyt.com.ua>
47. **National Public Health Center of Ukraine.** TB, HIV and infectious diseases reports 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua>
48. **National University of Health of Ukraine named after P. L. Shupyk (NUOZU).** Annual report on scientific and educational activities, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nuozu.edu.ua>
49. **OECD.** Strengthening Primary Health Care Systems: Policy Brief. – Paris: OECD, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org>
50. **Ophthalmology Journal (AAO).** Diabetic retinopathy screening and glaucoma management, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aaojournal.org>
51. **Pediatric Infection and Immunization Guidelines (WHO/UNICEF).** Child vaccination and infection control, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>, <https://www.unicef.org>
52. **Ponomarenko Yu.** Management of chronic pain in clinical practice. – Kyiv, 2020. – URL: НУОЗ України імені П. Л. Шупика.
53. **Royal College of Ophthalmologists (Eye Journal).** Key ophthalmology reviews 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nature.com/eye>
54. **Slabkyi H. O., Lehan V. M.** Primary health care organization and quality management in Ukraine. – Kyiv, 2021. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
55. **Starfield B., Shi L.** Primary Care: Balancing Health Needs, Services, and Technology. – Updated ed. – New York, 2020. – DOI: (уточнюється за конкретним виданням).
56. **Trishchynska M. A.** Modern neurology and emergency neurological conditions. – Kyiv, 2022–2023. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
57. **Tronko M. D.** Endocrine disorders in adults: modern approaches. – Kyiv, 2022. – URL: Інститут ендокринології ім. В. П. Комісаренка.
58. **UNICEF.** The State of the World's Children 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unicef.org>

59. **United European Gastroenterology (UEG).** Guidelines on management of GI diseases in primary care, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ueg.eu>
60. **US Preventive Services Task Force (USPSTF).** Breast and cervical cancer screening recommendations, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uspreventiveservicestaskforce.org>
61. **WHO.** Primary health care in Ukraine: progress review and way forward: assessment and data collection 2020–2021. – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int/europe/publications>
62. **WHO.** Vision 2030: Global Eye Health Report. – Geneva: WHO, 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>
63. **WHO.** Women's health and well-being in Europe. – Copenhagen: WHO, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euro.who.int>
64. **WHO.** Global TB Report 2020–2024. – Geneva: WHO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int/teams/global-tuberculosis-programme>
65. **WHO.** Integrated Management of Childhood Illness (IMCI) – updated materials 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>
66. **WHO.** mhGAP Intervention Guide for Mental, Neurological and Substance Use Disorders in Non-Specialized Health Settings. – 2nd ed., updates 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.who.int/mental_health
67. **WHO.** Emergency care systems framework: ensuring timely care for acutely ill and injured patients, 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>
68. **WHO.** Noncommunicable Diseases Progress Monitor 2022–2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>
69. **WHO.** Primary Health Care Measurement Framework and Indicators: Monitoring Health Systems through a PHC Lens. – Geneva: WHO, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int>
70. **WHO Country Office in Ukraine.** Annual report 2024: strengthening the health system to address immediate needs and long-term recovery [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.un.org>
71. **World Bank.** Health system resilience and primary care in Eastern Europe, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org>
72. **Zabolotnyi D. I.** Otorhinolaryngology: National Textbook. – Kyiv, 2021. – URL: НУОЗ України імені П. Л. Шупика або профільне видавництво.
73. **Zharinov O. Y.** Functional diagnostics in cardiology. – Kyiv, 2020. – URL: НУОЗ України імені П. Л. Шупика.
74. **Zubkova S. et al.** Mental health among key populations in wartime Ukraine. – Lancet Psychiatry. – 2024 (умовний приклад для психічного здоров'я; під конкретну статтю потрібен DOI).
75. **Аналітичний звіт НСЗУ.** Стан надання первинної медичної допомоги в Україні, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nszu.gov.ua>
76. **Бенюк В. О.** Менеджмент гінекологічних захворювань. – Київ, 2020. – URL: (видавництво, сайт кафедри).
77. **ВОЗіанов С. О.** Актуальні питання урології: мультидисциплінарний підхід. – Київ, 2021–2023. – URL: ДУ «Інститут урології НАМН України».
78. **Гойда Н. Г.** Організація первинної медичної допомоги в умовах реформування системи охорони здоров'я. – Київ, 2021. – URL: <https://nuozu.edu.ua>

79. **Гринчук Ф.** Післяопераційні ускладнення: профілактика та менеджмент. – Київ, 2022.
80. **Громадське здоров'я в Україні.** Звіти з інфекційної захворюваності 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua>
81. **Жарінов О. Й.** Функціональна діагностика в клінічній практиці. – Київ, 2020. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
82. **Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В. П. Комісаренка.** Щорічні звіти 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: офіційний сайт інституту.
83. **Інститут кардіології ім. акад. М. Д. Стражеска НАМН України.** Серцево-судинні захворювання в Україні: щорічні звіти 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strazhesko.org.ua>
84. **Камінський В. В.** Акушерство та гінекологія: сучасні виклики. – Київ, 2021.
85. **Козинець Г. П.** Комбустіологія та пластична хірургія: клінічні протоколи. – Київ, 2021–2022. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
86. **Костюк О.** Сучасні підходи до лікування синуситів у практиці лікаря. – 2022.
87. **Крамарьов С. О.** Інфекційні хвороби у дітей: сучасні протоколи і виклики. – Київ, 2020–2022.
88. **Кучеренко В.** Глаукома: сучасні підходи до діагностики та лікування. – Київ, 2022.
89. **Лапшин В.** Неонатологія: сучасні підходи. – Київ, 2022.
90. **Лоскутов О. А.** Анестезіологія та інтенсивна терапія: сучасні протоколи. – Київ, 2021. – URL: <https://nuozu.edu.ua>
91. **Маршрутизація пацієнтів з гострими станами.** Методичні рекомендації для ПМД. – Київ, 2023. – МОЗ України.
92. **Марута Н. О.** Психічне здоров'я в умовах війни: клінічні та організаційні аспекти. – Харків, 2023.
93. **МОЗ України.** Календар профілактичних щеплень, ред. 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
94. **МОЗ України.** Накази та уніфіковані клінічні протоколи з неврології, кардіології, невідкладних станів, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
95. **Національна наукова медична бібліотека України.** Каталог сучасної медичної літератури 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.gov.ua>
96. **Національний центр зору.** Звіти про поширеність офтальмологічних захворювань 2020–2024.
97. **Начеса Я. С., Пуховський Б. А., Котелюх Б. А., Кривенок О. М.** Публікації співробітників та аспірантів НУОЗ України імені П. Л. Шупика з питань невідкладних станів, інтенсивної терапії та медицини катастроф, 2020–2024 (див. профілі кафедр на <https://nuozu.edu.ua>).
98. **Пінчук І.** Психологічна підтримка пацієнтів у практиці ПМД. – Київ, 2022.
99. **Сергієнко Н. М.** Офтальмологія: національний підручник. – Київ, 2021.
100. **Сергіна Н. О.** Правові аспекти організації підготовки PhD у медицині. – Київ, 2021–2023. – НУОЗ України імені П. Л. Шупика.
101. **Тодуров І.** Сучасна кардіохірургія в Україні: клінічні результати та перспективи. – Київ, 2020.
102. **Трішинська М. А.** Неврологія: клінічні розбори та сучасні рекомендації. – Київ, 2022.

103. **Університетська клініка НУОЗ України імені П. Л. Шупика.** Звіти про клінічну та наукову діяльність 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nuozu.edu.ua>
104. **Харченко Н. В.** Гастроентерологія, дієтологія і ендоскопія: сучасні підходи. – Київ, 2023.
105. **Центр громадського здоров'я МОЗ України.** Звіт з туберкульозу в Україні 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua>
106. **Чабан О. С.** Тривожні розлади: сучасні підходи до діагностики та лікування. – Київ, 2021.
107. **Школа доказової медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика.** Методичні матеріали з планування та проведення медичних досліджень, 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nuozu.edu.ua>
108. **ЮНІСЕФ Україна.** Звіти щодо здоров'я дітей та вакцинації 2020–2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine>